

Britse koning maar aan hun eigen Koning Ludd. Het is niet helemaal duidelijk of zij zichzelf ook Luddieten noemden; in ieder geval duidde vriend en vijand hen met die term aan. C.P. Snow gebruikte het woord duidelijk polemisch, hij wilde er een irrationele angst en haat tegenover wetenschap en technologie mee suggereren. Binnen zijn visie waren de Luddieten synoniem geworden voor de contrarevolutionairen van die 'Industriële Revolutie' die hun moderne varianten nooit hebben 'trachten, willen of kunnen begrijpen.'

Maar in tegenstelling tot de Amerikaanse en de Franse Revolutie uit ongeveer dezelfde periode, was de Industriële Revolutie geen geweldadige strijd met begin, midden en einde. Ze verliep geleidelijker, was minder definitief, het ging veeleer om een versnelde passage in een lange evolutie. De term vond honderd jaar geleden algemene ingang door de historicus Arnold Toynbee, en was sindsdien flink wat keren aan revisie onderhevig, zoals onlangs nog in de *Scientific American* van juli 1984. Daar suggereert Terry S. Reynolds, in 'Medieval Roots of the Industrial Revolution' (Middeleeuwse Wortels van de Industriële Revolutie), dat de vroege rol van de stoommachine (1765) misschien wel overgedramatiseerd is geweest. Verre van revolutionair te zijn, was een groot deel van de machinerie die weldra door stoom zou worden aangedreven al lang aanwezig en werd ze al sinds de Middeleeuwen door waterkracht aangedreven. Niettemin is de idee van een technosociale revolutie, waarbij hetzelfde slag mensen als overwinnaars uit de strijd kwamen als in Frankrijk en Amerika, in de loop der jaren velen handig van pas gekomen, en niet in het minst diegenen die, zoals C.P. Snow, met de term 'Luddiet' een manier hadden gevonden om degenen met wie ze het oneens waren tegelijkertijd

als politiek reactionair en antikapitalistisch te bestempelen.

Maar de Oxford English Dictionary vertelt hierover een interessant verhaal. In 1779, in een dorpje ergens in Leicestershire, brak ene Ned Lud binnen in een huis en vernielde er 'in een vlaag van uitzinnige woede' twee machines voor het breien van ondergoed. Het verhaal deed de ronde. En weldra zou men, telkens als men een gesaboteerde breimachine voor kousen aantrof – iets wat zich volgens de Encyclopedia Britannica al vanaf ca. 1710 voordeed – reageren met de uitdrukking 'Lud moet hier langsgeweest zijn'. Tegen de tijd dat zijn naam werd overgenomen door de saboteurs van 1812, was de historische Ned Lud volledig opgegaan in de min of meer sarcastische bijnaam 'Koning (of Kapitein) Ludd', een naam waarin alleen nog mysterie en duister vermaak weergalmden: een meer-dan-menselijke verschijning, op de dool in de nacht door de ondergoeddistricten van Engeland, behept met een enkel komisch trekje – elke keer als zijn oog op een breimachine valt, wordt hij gek en slaat hij ze in elkaar.

Maar het is van belang in herinnering te brengen dat zelfs het doelwit van de oorspronkelijke aanval in 1779, zoals zoveel machines uit de Industriële Revolutie geen nieuw staaltje van technologie was. De breimachine was al ingeburgerd sinds 1589, toen ze, volgens de overlevering, werd uitgevonden door Eerw. William Lee, uit pure nijdigheid. Blijkbaar was Lee verliefd op een jonge vrouw die meer interesse had voor haar breiwerk dan voor hem. Hij kwam altijd bij haar aankloppen. 'Sorry, eerwaarde, nog wat breiwerk te doen.' 'Wat, weeral?' Lee, die het na een tijdje niet meer aankon telkens weer afgewezen te worden, zwoer – niet, zoals Ned Lud, in een vlaag van uitzinnige woede, maar naar we mogen aannemen beredeneerd

Edith Kaldor 'Ik wil produceren wat ik om mij heen mis. Ik mis veel zaken die door technologie verdwijnen.'

'Mijn gebruik van technologie vloeit voort uit het gebruik van de computer in de voorbereiding van *Or Press Escape*. Er waren eigenlijk twee aanleidingen. De eerste heeft betrekking op de computer. Ik wilde oorspronkelijk een solo maken over alleen zijn. Ik wilde het publiek niet direct toespreken, omdat dit de staat van afzondering zou doorbreken. De computer bleek een goed reflectiescherm dat deze indirecte communicatie toeliet. Ook thematisch. Ik was veel aan het werk achter de computer en dat versterkte het isolement. Daarnaast was ik aan het werk in DasArts, waar iemand mij in de basissoftware inwijdde. Op de duur stelde ik vast dat ik dankzij de actieradius van software niet meer zo afhankelijk was van technici. Door het gebruik van technologie kan je alles gemakkelijk zelf bedienen. Toen ging ik nog een stap verder. Ik begon te fantaseren over een mogelijkheid om de performer te vervangen.'

'De werkomgeving van Meg Stuart inspireerde mij door de aanwezigheid van bewegende lichamen. Ik ben wellicht door die confrontatie meer objecten gaan maken die eveneens bewegen. Het ophangen van materialen is bijvoorbeeld een heel eenvoudig principe om iets beweeglijk te maken, de zwaartekracht te laten spelen. Ik was voortdurend op zoek naar een manier

LEXICON VAN DE TECHNO CULTUUR

waarmee ze vooral Londen en Antwerpen wilden treffen. De V2 is tevens de centrale technologie in de encyclopedische roman *Gravity's Rainbow* van Thomas Pynchon, een

meesterlijk boek over wetenschap en technologie in de twintigste eeuw. De legendarische openingszin van de meer dan 750 bladzijden tellende uitgave koppelt zonder omwegen de

vlucht van de raket aan de essentie van de postmoderniteit: 'A screaming comes across the sky. It has happened before, but there is nothing to compare it to now.'